

Position paper stichting Calamiteitenfonds Mijn(water)schade Limburg

1. De stichting Calamiteitenfonds Mijn(water)schade Limburg

Om tegemoet te komen aan de roep om hulp vanuit de voormalige westelijke en oostelijke mijnstreek in Limburg hebben eind 2015 de toenmalige minister van Economische Zaken en de provincie Limburg -in samenspraak met de zogenaamde mijnbouwgemeenten- de handen ineengeslagen om te komen tot een tijdelijke regeling voor mijnbouw gerelateerde schade aan woningen. Hiervoor werd het Calamiteitenfonds in het leven geroepen dat beheerd wordt door de stichting Calamiteitenfonds Mijn(water)schade Limburg. De schaderegeling en het fonds fungeren als noodverband totdat er van rijkswege een structurele regeling gaat gelden. Behalve dat de schade aan woningen mijnbouw gerelateerd moet zijn, dient deze volgens de schaderegeling ook dusdanig ernstig te zijn dat de leefbaarheid en veiligheid van wonen in het geding zijn. Causaliteit van schade en vroegere steenkoolwinning hoeft niet te worden aangetoond. Aannemelijkheid van enig causaal verband volstaat. Eigenaren van woningen die aan deze criteria voldoen ontvangen geen geldelijke vergoeding maar een zogenaamde vergoeding in natura: namens de gedupeerde geven wij een geselecteerde aannemer opdracht voor herstelwerkzaamheden en betalen wij rechtstreeks aan de aannemer de daarmee gepaard gaande kosten. Aldus zijn in de loop der jaren vele gedupeerden geholpen (zie hierna onder 3). Vanwege de strenge criteria in de schaderegeling vallen echter bewoners met lichte schade tussen wal en schip. Het wachten is op een structurele regeling (zie hierna onder 4).

2. Korte beschrijving van de problematiek van mijn(water)schade.

Na het beëindigen van de steenkoolwinning in Zuid-Limburg eind zestiger en begin zeventiger jaren van de vorige eeuw, is sinds de jaren negentig gestopt met het wegpompen van mijnwater. Dit heeft tot gevolg dat de mijngangen langzaam vollopen. De verwachting is dat de stijging van het mijnwater de komende 25-40 jaar verdergaat. Door het stijgende mijnwater gaat het maaiveld omhoog. Het meest merkbaar is dit in de gemijnde gebieden. Naar de randen van de concessiegebieden zijn de stijgingen minder. Daar waar zich in de ondergrond breuken voordoen (zoals de Feldbiss en de Heerlerheidebreuk) is sprake van een ongelijkmatige stijging met als gevolg ongelijkmatige zettingen in de bodem. Opwaartse druk zorgt voor bodemstijgingen en -verzakkingen.

Als gevolg van de opwaartse druk is in sommige delen van Zuid-Limburg de ondergrond in toenemende mate dusdanig instabiel dat in gebouwen scheurvorming optreedt, zeker daar waar sprake is van een ontoereikende fundering.

Behalve stijgend mijnwater kan ook de aanwezigheid van zgn. historische schachten schade veroorzaken in de vorm van verzakkingen (zgn. sinkholes)

3. Enkele cijfers over het werk van de stichting Calamiteitenfonds Mijn(water)schade Limburg

In de loop der jaren hebben ca. 60 bewoners een verzoek om een voorziening uit het Calamiteitenfonds ingediend.

Daarvan zijn er 29 gehonoreerd.

Bij het sluiten van de boeken over 2024 heeft de stichting in totaal € 4,5 mln. uit het fonds besteed. Daarvan valt 12% onder voorbereidings- en apparaatskosten en komt 88% ten goede aan daadwerkelijk herstel. (Vgl. IMG Groningen: 78% tegen 22%)

De gemiddelde behandelingsduur bedraagt ca. 1 jaar per toegekend schadegeval.

4. Limburg Protocol

Bij brief van 29 oktober 2018 heeft het stichtingsbestuur de minister van Economische Zaken voor het eerst gewezen op de noodzaak om op korte termijn werk te maken van een structurele schaderegeling voor mijnwaterschade in Zuid-Limburg. Wij hebben daarbij een en andermaal aangeboden onze kennis en ervaring ten dienste te stellen, ook omdat wij van mening waren (en zijn) dat een blauwdruk naar Gronings model geen oplossing biedt voor de typisch Limburgse problematiek. Er wordt immers sedert 50 jaar geen steenkool meer gedolven en er zijn geen concessiehouders meer op wie de schade verhaald kan worden. Wij hebben dan ook gepleit voor een regiospecifieke regeling, uit te voeren door een zelfstandig opererende Limburg Kamer van de Commissie Mijnbouwschade.

Waar vanuit het departement gekozen wordt voor een landelijke, centralistische aanpak, hebben wij bij voortduring proberen duidelijk te maken dat Limburg behoefte heeft aan een eigen specifieke aanpak. Daarbij hebben wij gewezen op de onmiskenbare voordelen van de vergoedingssystematiek (in natura) zoals wij die met het Calamiteitenfonds hanteren.

Het deed ons deugd te constateren dat uiteindelijk de voormalige staatssecretaris voor mijnbouwzaken in oktober 2023 een groot aantal elementen uit onze voorstellen overnam en deze met de regio vastlegde in de nota "Gedeelde inrichtingsprincipes mijnbouwschade". Daarbij deed hij tevens toezegging dat de schaderegeling in 2024 in werking zou treden. Deze afspraken gaven ons goede hoop dat de gedupeerden in 2024 (bijna 10 jaar na het ontstaan van het Calamiteitenfonds) de helpende hand zou worden geboden.

Samengevat werd in deze nota o.a. vastgelegd dat:

- er een op de Limburgse situatie toegesneden regeling komt voor lichte en zware schadegevallen;
- een aparte Limburg Kamer wordt ingesteld die als onderdeel van de Commissie Mijnbouwschade als zelfstandige entiteit gaat adviseren aan de minister.
- de regeling in de loop van 2024 in werking zal treden.

Al onze inspanningen ten spijt om te komen tot een werkbare, laagdrempelige regeling moeten wij helaas vaststellen dat er nog geen enkele vooruitgang is geboekt. Ook omdat wij stelselmatig buiten elk overleg werden gehouden, hebben wij -diep teleurgesteld door deze gang van zaken- in het najaar van 2024 besloten onze samenwerking met het departement bij de totstandkoming van de regeling te beëindigen.

Dat de huidige minister van Klimaat en Groene Groei, na advies te hebben ingewonnen bij een tweetal kwartiermakers, blijkens haar brief van 31 januari 2025 aan de Tweede Kamer besloten heeft meer tijd nodig te hebben voor de opstelling en implementatie van het

Protocol vinden wij onverantwoord. 10 jaar na de start van het Calamiteitenfonds weten gedupeerde bezitters van woningen nog altijd niet waar zij aan toe zijn.

Wij hebben de Vaste TK-Commissie voor Klimaat en Groene Groei bij brief van 25 maart jl. op de hoogte gesteld van onze zorgen over het uitblijven van een schaderegeling en de Commissie verzocht de minister tot spoed te manen. De Commissie heeft ons op 2 april jl. laten weten dat zij de minister om een reactie heeft gevraagd. Wij hebben tot op heden niets vernomen.

15 mei 2025